

תקרובת עבודה זרה בפאות

מאחר ששאלת תקרובת עבודה זרה בפאות עומדת שוב על הפרק, ורבו בו הפרטים הן בהלכה והן במציאות, רעכנו שיכנס על עיקרי הנידונים לתועלת הולמדים, דעות המתירים ודעות האוסרים, בכדי להעמיד הדברים על עיקרם

קרבנות אלו לא נעשים לפני הפסל הגדול עצמו, ואף לא בבנין שבו נמצא הפסל, כי אם במתחם הכללי השייך לבית העיז.

מעשה הגילוח נעשה בבנין נפרד, סמוך ונראה לבנין שבו נמצא הפסל, ואף בבנין זה יש גם פסל גדול שניתן לראותו בכל הבנין, מלבד הרבה תמונות של אליל זה התלויים על הקיר". בשעת הגילוח חוזרים המתגלחים פעם אחר פעם על שם אלילים בפיהם או במחשבתם, וגם הספרים מזכירים את השם של האליל לפני תחילת המשמרים. מעשה הגילוח נעשה על ידם כאשר הם מלוּבשים בבגדי הלבנים, כמו הכמורים, והם נחשבים מכת "נאי-בראמין", שמשמעותו כומר בדרגה מתחת לדרגה עליונה.

כל הפרטים הנזכרים הם מבוררים מעל כל ספק, הן ע"פ שלוחי הבתי דינים שהלכו לבדוק בעצמם, וזה מוסכם גם לגירסת המתירים", והן ע"פ מה שכותבים פקידי העבודה זרה [אשר דבריהם נמצאים באתר האינטרנט שלהם, ובעוד מקורות כגון הספרים שהוציאו לאור על דתם]. ראוי להדגיש שאין בזה שום דבר התלוי בהבנה דקה ועדינה, אלא הכל עובדות יבשות, אשר אין בהם ספק.

העולה מהאמור

כפי שכתבנו, כל פעולה שהיא מעשה עבודה אליל, ויש בו מעשה כעין שחיטה - כל דבר שנוצר על ידי מעשה זו דינו כתקרובת עבודה זרה. ולכן על פי העובדות הנזכרות לעיל כי לדון האם הגילוח הוא מעשה עבודה.

מרח הגרי"ש אלישיב זצוק"ל כתב [קובץ תשובות חי"ג סי' קי"ח], שעל פי העובדות שהוא קיבל, אכן מעשה הגילוח הוא מעשה על עבודה, ולכן השער שנוצר על ידו, דינו כתקרובת עבודה זרה.

בנין תשכ"ח, הרב נחום אליעזר רבינוביץ שליט"א (מח"ס יד פשוטה על הרמב"ם, בשעתו הוא היה רב בטורנטו קנדה) הדפיס מאמר בקובץ "קול תורה" בענין השיעור שמגיע ממוקדשי הודו, והסיק שהדבר אסור משום תקרובת עיז.

אחריו בשנת תשל"ל, הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א גם כתב תשובה לאסור שערות אלו, בספרו "דת והלכה" (ושבו נדפס בספר תשובות והנהגות חי"ב סי' תי"ד).

ואמנם כשנשאלה שאלה זו לפני מרח הגרי"ש אלישיב זצ"ל בשנת תשי"ן, כתב (קובץ תשובות חי"א סי' ע"ז) להתייר על פי המציאות שכתב השואל בשם איזה מומחה (ע"י פנים בירור דעתו), וכתב בסוף התשובה: "אכן כל הדברים סובבים והולכים על פי דברי המומחה הנ"ל, וכמוכן שאין בידו לקבוע עד כמה דברי המומחים מתאימים למציאות... והדבר טעון אפיוא בירור גופא דעובדא היכי הויי, עי"ל. המשך במורה הטב"

הצעת הסוגיא

אסור מדאורייתא להנות מתקרובת עבודה זרה", ויש אומרים שהוא אף ביהרג ואל יעבור". מוסכם שאין לאיסור תקרובת עבודה זרה ביטול מדאורייתא, ולכן אם מכר הגוי את תקרובת עבודה זרה עדיין אסור. הלכה הן קיימת גם בתקרובת שאינה דבר מאכל".

בכדי לעשות חפץ תקרובת ע"ז צריך שתהיה הקרבתה כעין הקרבת פנים" - פירוש: כעין הנעשה במקדש. ויש שני אופנים שתקרובת ע"ז נאסר":

- חפץ שהוא כעין פנים (כלומר שכיוצא בו מובא במקדש), כגון בשר, שהובא לפני האליל לשם דורו"ן או לשם תקרובת", גם בלי שום מעשה עבודה.
- דבר הנעשה בו מעשה עבודה כעין פנים [כעין זביחה או זריקה], אפילו אם החפץ אינו כעין פנים, עצם מעשה העבודה אוסרת את החפץ, גם בלי מעשה נתינה או הקרבה".

כל פעולה שיש בה מעשה חיתוך נחשב "כעין זביחה". להלכה, כל עשה שדרך עבודתו של ע"ז הוא עם חפץ הזה, אם עשה מעשה כעין זביחה או זריקה עם החפץ, דבר הנוצר על ידי מעשה זה נאסר משום תקרובת ע"ז. דין זה שייך גם אם דרך עבודתה באופן רגיל אינו במעשה כעין זביחה, כגון, אם יש עיז שעובדים אותה בקשקוש מקל, אף אם **שבר** מקל לפניו נאסרה משום עבודה זרה, וכל שאם אכן עבודתה בשבירת מקל".

בירור המציאות"

במדינת הודו עובדים הגויים אלילים כמו שעבדו בימי האבות", והם אדוקים מאד בעבודתם. יש אלפי בתי עבודה זרה שם אף עשרות ומאות אלילים שונים, והם עובדים מעשה ידיהם, עצים ואבנים, פשוט כמשמעותו.

בהודו יש בית ע"ז גדול מאוד, שמגיעים לשם מיליוני אנשים כל שנה", שם ממתנים המבקרים שעות רבות בכדי להכנס לפני האליל לשניות ספורות, והם קוראים לזה "דרשין". לפני "דרשין" זה עם הפסל, קרוב למחציתם מגלחים את כל שער ראשם לכבוד האליל", והרבה מהם מקריבים (גי"כ לפני ה"דרשין") כל מיני קרבנות (כמו קוקוס, ועוד דברים).

א. הרמב"ם כתב (ע"ז ב) שהאיסור נלמד מהפסוק (דברים יג יח) "ולא ידבק בך מאומה מן החירים", וכן מהפסוק (דברים זכ) "ולא תביא תועבה אל ביתך". הרמב"ן (השגות לטה"מ ל"ח קצ"ד, וכן בפירושו לשמות לו טו) והחינוך (מצוה קי"ג), ולכאוי כן משמע ע"ז (ח). למדו שהאיסור נלמד מהפסוק (שמות לו טו) "פן תחרת ברית לזושב הארץ וזנו אחרי, אלהים דבריו לאלהיהם וקרא לך ואלת מובחי", וכל לשון פן היא אזהרה ללא תעשה. וכן קטרו רוב רבותיו הראשונים שאיסור תקרובת ע"ז הוא מדברי תורה (רמב"ם הובא לעיל, רמב"ן הובא לעיל, תוס' ע"ז לב: ונב. וחולין יג: ר"ש משאין זבים פיה יא, ריטב"א קודשין נח, ר"ן ע"ז נט: וס"ג מה, ריאם קא, וע"ז הרבה) וכן הוכיחו באריכות הרבה אתרונים כממס סוגיות התלמוד (משנה למלך פ"ה מהלכות יסודי התורה, שער השלח אשית ה א, ספר דברי אמת קונטרס התשיעי סימן ה', בית הלוי א לב, שו"ת טוב טעם ודעת מהדורה ד' יד ט"ז, ז"י אשוי יו"ד סי' א אות כא, ועוד).

לענין דבר בתים: ב"ק בע: שסתפקו בה, אבל כבר כתבו האחרונים (ע"י שער המלך הנ"ל) שבדריהם אינם אלא אלילים בנימי שם שלשון אכילה אינו משמע איסור הנאה, ע"ש, אבל כתב שהלכה שלא קי"ל כ"י אלא צד שהוא דרבנן. ובעת הרשב"א, ע"י דבריו בתורת הבית שער ה' אות א', שמפורש שהוא איסור דאורייתא, דלא כדבריו בקדושין י"ז, וכבר כתבו האחרונים (ע"י שד"ח חמד כללי הפוסקים י' אות ב') שאם שם סתירה ברש"א בין חידושי תורת הבית, נקטינן כדבריו בתורת הבית. וע"י בחידושי אשירי הרקע"א לחולין יג: שמפורש שם למ"ד תקרובת ע"ז אינו אסורה אלא מדרבנן עדיין אמרינן ספיקא לחומרא.

ג. ע"י ב"י תורה י"ד סי' ט"ז, ואבני אבן עובדים בהם בפנים" ו. וכן מפורש שו"ע י"ד קל"ג, ונ"ל: "תקרובת, כל שכינצו בו קרב על גבי מזבח, כמו כל מיני מאכל, כגון בשר שחמץ וסלתות מים ומלח, אם היונה לפניה לשם תקרובת, נאסר מיד. אבל ע"י אבן עזר שכתב מן הפנים, אינו נאסר אלא אי"כ עשה ממנו עיז זביחה או כעין זריקה המשתברת, והוא דרך לעבדה באותו דבר, אף על פי שאין דרך לעבדה בה העניין".

ד. ע"י רש"י יבמות ב"ז: ד"ה מעל, ותוס' ע"ז נ: ד"ה כעין, ובאמת משמעות תקרובת ומשמעות דורון הם אותו דבר, בכמה מקומות בתורה שמוכר מנחה, אונקלוס תירגם "תקרובתא", ובתרגום המיוחס ליונתן תירגם "דורון", ע"י בקומות יב: ד, לב: יט, לג: א. וכן מבאר מזה שערן עולה מכונה "דורון" בכמה מקומות, וע"י שנתד"ק סי': "כל הובחן א"ב בנו לעבודת כוכבים אמר לו דורון גדול הקריב לו יבא וישק לוי", ומבאר שם מה שנחשב למצוה דורון.

ה. על פי הגמ' ע"ז לב: בשר שנכנס לפני העיז דינו כתקרובת ע"ז, וע"י תוס' נ. ד"ה כעין פנים שהביא כן בשם רש"י, ע"י האשירי שרבי שישמאל סוף סי' א.

ו. החולין ע"ז נו, יא: ד"ה ואמנם) הקשה איך ייתכן שיהיה תקרובת ע"ז בלי מעשה עבודה ואפי' שזה ניתן לו כמנחה, ותי' שחפץ שהוא כעין פנים מספיק אם יש מעשה עבודה כעין זריקה, על אף שאינו זריקה משתברת, ולכן כל הנחה לפני העיז היא תקרובת ע"ז. הר"י ששהו על שרע עבודה ע"ז תקרובת ע"ז, ולא להיפך שכל מנחה היא תקרובת.

ז. מפורש בגמ' (חולין יג: לח:, וע"ז לב:), שאם שחט בהמה ובמעשה שחיתה עבד לעיז, הבחמה אסורה משום תקרובת ע"ז, גם מבלי שיקריב שום חלק, וגם מבלי לכוון לקטרי שום חלק. והסיבה היא כמו שכתב רש"י (ע"ז לב:): "כיון שחטש עבד לעבודה זרה בשיחטו ונאסר, דשחיטתה היא תקרובתא". ומצינו בגמ' (שנתד"ק סב) שהגמ' דורש שם שיש אבות ותולדות לעבודה זרה, ואבות היינו זבח כ"ו, ותולדות היינו שבירת מקל, אלא אומרת שבירת מקל היא תולדה דשחיטה. ומצינו שם שבירת מקל עצם מעשה השבירה אסור את המקל משום תקרובת ע"ז, ומפורש בגמ' (ע"ז נא) "ובעודה זרה שעובדין אותה במקל, עשה בשר מפניה, חיוב, ונאסרת". לא מצוי שם תנאי בתקרובת ע"ז שצריך להיות דבר שח"ע"ז חפץ בעצם הדבר, אלא מספיק שעצם המעשה נעשה במצוות העיז.

וכן מבואר בגמ' (ע"ז נ: ו) עייש במאירי, והר"ן על הרי"ף), שגם צוואה לחה וגם מי רגלים שנורק וניסך לפני ע"ז דינם כתקרובת ע"ז, ולעדת רש"י שם הגמ' מיירי בכל ע"ז שבעולם, הרי שמעשה זריקה בלחוד עושה תקרובת, גם אם הדבר הוא בעצם וזולול לע"ז. וכן מבואר ברש"י (ע"ז נ: ד"ה מנין), וכן האריך באבן האול (פ"ג הי"ד מהלכות ע"ז).

עוד מצינו שיש סדך שהוא תקרובת ע"ז (ע"ז כט: א), אסורה במעשה שכשך לבד גם בלי מעשה נתינה, ע"י רש"י גיטין נב: ד"ה מנין, וכ"ה בחולין מא. ד"ה שניסך, תוס' בגיטין שם, ובפסקי הרא"ש ע"ז פ"ד הלכה יג, ר"ב ר"ד ע"ז ע"ד, ר"ב ר"ד ע"ז ע"ז: ע"י ד"ה דנרגמה.

עוד ראיה לזה הוא מהנרות שהגו הנזרים להדליק לכבוד אלילים, שהאריכו כל הראשונים לדון בהם, ורובם ככולם [ומקצתם אף אסרו אותם משום תקרובת ע"ז] כתבו שבאמת הם ראויים להיות תקרובת ע"ז אלא שחסר התנאי של כעין פנים, הרי אילו היה במעשה ההדלקה מעשה שהוא כע"פ"י היה אסור, על אף שאין כאן שום נתינה.

יא. לשון הר"ח ע"ז נ: ד"ה שבר "השבירה היא מעשה עבודה כגון חתיכה", וכע"י כתב המאירי שם וז"ל: "וכל החתיכה תולדת זביחה".

יב. הראשונים פירשו שהסיבה שאם עבודתה רק בקשקוש מקל או גם בשבירת מקל אסורה, כיון שמקל לע"ז זו שעבודתה במקל היא כהמה לע"ז אחרת, ובשחיטת בהמה חייבין בכל ע"ז שבעולם גם אם אין דרכו בכך. יג. כל הבוררים הם ע"פ תנאים בוררים מאוד, שביורנו דרך האתר אינטרנט של בית העיז, וגם דיברנו עם השליחים שהיו שם, וגם ראוי שטרטט עם השליחים אשר בו אפשר לאשר שדבריהם נכונים.

יד. וע"י דברי הרשב"י (ובעודה זרה סימן רצ"א) שכתב שעל אף שיש כל גושים בזמן הזה מנהג אבותיהם בידים, זה לא נאמר על הגוים שעדיין אזריקה ח"כ בעבודתן כבוד הגוים אין. ולאורה הוא הדין כאן. אמנם בלאו הכי כלל זה מעולם לא נאמר שהגוים אינם יכולים לעשות תקרובת ע"ז, אלא נאמר רק לענין תוס' יינם ושכירת בתים, ע"י חזון איש (יו"ד סי' ס"ב, כ"ג).

טו. ע"פ מסמך רשמי מבית העיז, בשנת 2017 למניינם, ביקרו שמה 27 מיליון אנשים, ויותר מ-12 מיליון מהם עשו גילוח. יש שמה כ-700 ספרים שעובדים שם, והרבה מהם עובדים שם אינם כי בעיניהם זכות הוא להם.

טז. אבל ראוי לעיין שהם רגילים לקבל בעת צרה או בעת שמחה, שהם יגלחו את שעמם בבית העיז. ואחד מהם אמר שהי סוג של תפילה. באתר האינטרנט שלהם כתוב שבעמיה שאי אפשר להגיע להסמפל, מגלחים בבית [לפני העיז שבתים], ושולחים בדואר את השיער לטמפל בכדי שישוטט ביד גלגלי קיבול המיוחד לזה שמה. ולזה אין שום הגיון אם כל סביבת הגילוח הוא הסרת הגאוה.

יז. יש שם בבנין שלוש קומות, ולמטה בקומה הראשית יש שם חדר קטן מאוד פתוח לתוך החדר הגדול (להמחשה, להבדיל אליה"כ כמו ראוי קודש גדול פתוח) שמיחד לעבודה, והקומה השניה גם פתוחה לתוך הקומה הראשונה (כ"ה בבנין האלי"כ כמו גלגליה שם עזרת גשמים), ואפשר לראות את החדר עם הפסל. בקומה העליונה, שאינה פתוחה לקומה התחתונה, יש שם בקומה עצמה תמונה גדולה של הפסל (ש תמונות להוכיח שכל הדברים נכונים מעל כל ספק).

לבד מכל זה, יש הרבה מהספרים שהם תולים על הקיר סמוך למקום עבודתם עוד תמונה של הפסל. יח. זאת ואמת אותם המתירים שבידו את הדבר ושלוה שליח, אבל אלו שמדברים מסבאר, ולא טרחו לברר הדבר, לא ראויים לדון לפי השערות ששעו.

יט. לדוע בשנת תשי"ן כתב מרח הגרי"ש זצ"ל תשובה [קובץ תשובות חי"א סי' ע"ז] שבה הוא מתיר את השיער על פי דברי מומחה אחד, וזה לשונו שם: "בדבר המומחה הנ"ל, אין במעשה התגלחת שום סדך על עבודת עבודה לע"ז אלא הני עובדי אלילים רק מראים במעשה התגלחת עד כמה הם אדוקים בע"ז והם מוכנים להשיבת ולאבד את היקר להם בגללם. אבל אין שום חלות שם ע"ז על עצם השערות" עכ"ל.

כלומר עיקר הסיבה להתייר אצל מומחים שאין הגילוח מעשה של עבודה, אבל בררע הגילוח הוא מעשה של עבודה, שוב אין מקום להתייר. ומה שאורי הגילוח חושבים שזה מנהג לע"ז, אין בזה שום מעשה כעין פנים ועל אף שדך העידו בשם "מומחה", הגרי"ש בחכמתו הרגיש שהדבר עדיין צריך בירור, ולכן כתב בסוף התשובה: "אכן כל הדברים סובבים והולכים על פי דברי המומחה הנ"ל, וכמוכן שאין בידו לקבוע עד כמה דברי המומחים מתאימים למציאות... והדבר שישו בירור גופא דעובדא היכי הויי, עכ"ל.

ומש"כ שם בתחילת התשובה השייער הויך רק מנהג, כוונתו שעל אף שאין הגילוח מעשה עבודה, אולי עדיין יש לאיסור השערות כיון שהם גם נותנים את השיער החתוך כמתנה לבית ע"ז, (כתב על זה שאין כאן שום מעשה כעין פנים, ולכן אין צד לאוסרם.

כפי שכבר ביארנו, עיקר הנידון הוא להוכיח שהתגלחת הוא מעשה עבודה, והגריי"ש הוכיח כן מכך שמזכירים שם האליל, וכן מזה שהספרים רואים בגזיזת השערות מעשה פולחן. ועוד הביא סמך לדבר ע"פ מה שמצינו שכבר היה לעולמים מעשה עבודה ע"י גילוח, כמו שכתב הרמב"ם שעבודת כמוש הוא בהעברת שער² ומקורו ממכילתא דרשב"י, וכמו שכתב הגריי"ש:

"ביסוד הדבר נאמר דכל שנראה לעיניים שענין זה שייך ונעשה לעיניו, ואנו מוצאים ענין ע"ז זו עבודתה כמות שהיא היום נזכרת בראשונים בכמה וכמה דוכתי, והיינו שזאת היא עבודה מרכזית וחשובה מדור דור אצל הע"ז, ויש להניח שמאז בלל די שפת דור ההפלה ונתפרדו ולשונות במקומות והיו עובדי ע"ז, מתחילה ועד היום הזה עובדים לאלילים בעבודה זו ובענין זה, הרי תו ליכא לפקפק שמא עושים מעשה תגלחת כצורתה אצל מקום ההתאספות לע"ז שלהם, שלא לשם עבודה לע"ז עכ"ל.

מבואר שלדעת הגריי"ש זצ"ל צריכים לראות מעשה הגוים ע"פ תורתנו הקדושה, ובשיקול הדעת שלנו צריכים לדון אם מוגדר כמעשה עבודה אם לאו, ואין הדבר תלוי מה הגוים חושבים על מעשם, אם הוא קרוב או לאו.

סיבת הגילוח

קיימת מבוכה גדולה בסיבת הגילוח שנוהגים לעשות בבית עבודה זרה הנזכר. יש כאלו שאומרים שכל סיבת הגילוח הוא בכדי לבטל היופי של המתגלח, ולבטאות התבטלות אל האליל ע"י הקרבת והשחתת השערות שהם דבר היותר יקר אל האדם², ואת זה עושים כמעשה הכנה לפני ה"דרשין". ועוד הוסיפו, שבאמת שער בדת שלהם הוא דבר טמא ולא ראוי להביאו לפני האלילים.³

ולעומת זאת השליחים² שהיו שם, כולם העידו שהם אומרים בנוסף לטעם שזה התבטלות וכניעה לאליל, שזה גם בגלל שהאליל שלהם אוהב שערות, ורואים במעשה הגילוח כמעשה של הקרבה, וקוראים את זה בלשונות שמשמע מנחה וקרבה [אופציונלי, או סאקריפיס].

בכתבים המופצים על ידי בית העבודה זרה [פרוספקטים, וכן באתר שלהם], מובא סיפור שהם מאמינים, והוא שהאליל שלהם פעם קיבל מכה בראשו ונוצר לו קרחה, ואלילה אחרת ראתה את זה, ונתנה לו את שער. האליל הכיר לה טובה, הבטיח לה שכל אלו שיבואו לגלח בביתו, הוא יקבל את שערותיהם בשבילה, ודברים האלו שמעו השליחים מהרבה עובדים וספּרים, וכן שמע אחד מהשליחים מהכומר הראשי (שמדבר אנגלית).

סיפור זה ידוע להרבה מהמבקרים, אם כי לא כולם אומרים שהוא עיקר סיבת הגילוח, אבל מכירים את הסיפור. יש לציין, שיש הרבה מקומות אצלם שכותבים את הסיפור, וכן כותבים שהוא קרוב, וכותבים שהוא גם מעשה סמלי של עזיבת הגאווה, והגוים שם לא רואים בזה שום סתירה².

מה שיש לדון על פי הני"ל

יש שטענו אם מעשה הגילוח הוא רק² מעשה בכדי להוריד את הגאווה שלהם, אז יש להתיר את השער, כיון שאין עושים את זה אלא בכדי להיות קרחים, ולכן אין להחשיבו כמעשה עבודה². ועוד טענו, שיש לסמוך על המומחים בשאר מדינות העולם שאומרים שסיבת הגילוח הוא רק משום מעשה הכנעה, כיון שהם מכירים היטב את הדת, ואילו השליחים היו שמה רק לימים בודדים ולא מכירים את השפה שלהם².

אמנם כמו שכתבנו, מרן הגריי"ש אלישיב זצוק"ל נקט שעל פי מעשיהם חזינן שהוא דבר חשוב בדתם, זאת אומרת שלהלכה הוי מעשה עבודה, ומכיון שהוא מעשה עבודה שיש בו מעשה חיתוך כעין פנים, השיער אסור משום שתקורת עבודה זרה, גם מבלי שיאמרו שאילולם אהב עשרות וכדומה.

ואף אם הגילוח הוי רק מעשה הכנעה, עדיין יש להחשיבו כמעשה עבודה, כי עיקר עבודת עבודה זרה המוזכר בתורה הינו "השתחוואה", ומשמעותו הוא נמי מעשה שהמשתחוה מכניע את עצמו לפני מי זה שהוא משתחוה לו, ולכן כאן מכיון שהם לא סתם מנוולים את עצמם, אלא הם עושים את זה בכונה להראות שאין להם גאווה ויופי לפני אלילים, הגילוח הוי מעשה עבודה².

זאת ועוד, כמו שכתבנו יש הרבה מקורות שמפורשים שאין הטעם משום הכנעה בלבד, ולכן קשה לקבוע כאילו הטעם של הכנעה הוא הטעם היחיד.

עוד ציורים תקרובת ע"ז

מצינו בראשונים כמה דוגמאות נוספות של תקרובת ע"ז שנאסר רק על ידי מעשה חיתוך לבד:

- ענבים שנבצר בשדה לשם הע"ז, ובבצירתו עבדה לע"ז (נמי ע"ז נא.).
- אבנים שנחצבו לצורך זריקתן למרקוליס (מאירי ע"ז נ.).
- הדס שנחנך לשם ע"ז (רש"י יב. ע"פ מאירי מד. . . רוקח).
- מעות שבצרו לצורך מרקוליס (מאירי ע"ז מט. . . ורבינו יונה ע"ז נא.).
- מנעל שנחנך לשם ע"ז (שאליות פח, מאירי וספר ההשלמה יבמות קג.).
- שופר שנחנך לשם הע"ז (מאירי ר"ח כח.).
- כלים שנחנך לשם ע"ז (רמב"ן רשב"א ריטב"א בשם הגרא"ד ע"ז נב.).
- לולב שנחנך לשם ע"ז (ספר השלמה, מאירי, ראמ"ה, ספר המכתב סוכה לא.).

הרבה חכמים רצו לחדש כללים לחלק בין שברית מקל לנידון דידן, אבל לפני שמחדשים, חייבים להכיר את כל הציורים לראות אם החידושים מתאימים עליהם², והרבה מהחידושים שניסו לחלק באמת אינם עולים יפה.

בחובה"מ פסח שנת תשס"ד, ישוב הבד"ץ עדה"ח לדון בנושא, ובערב ר"ח אירר כתב הגי"ר משה שטרנבוך שליט"א עוד תשובה מפורטת לאיסור, ונדפס בתשובות והנהגות (ח"ה ס"י ר"ס).

אז התחילו שאר בתי דינים בישראל לברר הדבר, ונשלח מר אמיר דרומי נ"י מטעם ב"ד של הגרי"ק שליט"א ב-תחילת חודש אייר, וחזר והעיד לפני הב"ד ביום חמישי ט"ו אייר. ביום ראשון הבא, ל"ג בעומר (י"ח אייר), פירסמו הגרי"ש הלוי ואזנר זצ"ל ולהבחי"ח הגרי"ק שליט"א מכתב שכתוב להחמיר בדבר, וכתבו "ואף שיש צדדים בהלכה בזה, דעתנו דעת תורה כיון שהדבר נוגע לפנים עבודה זרה החמור, על כן אין להשתמש בכאלה" (ועי' חוט שני שבת הל"ג ע"ג רצד).

מיד אחרי זה, הגרי"ש אלישיב זצ"ל שלח את הגרא"ד דונר שליט"א להודו, וכשחזר והעיד מה שהעיד, פירסם הגריי"ש אפרתי בשם הגריי"ש זצ"ל ביום כ"ב אייר שאין להשתמש בפאות אלו. על פי עדותו של הגרא"ד דונר, גם בד"ץ עדה"ח פסקו שיש בשיעור זו איסור תקרובת ע"ז.

שוב גילה הגרי"ש אלישיב זצוק"ל את דעתו בעוד מכתב שכתב לרבני ארה"ב בה' סיון תשס"ד, וכן ביי"א סיון כתב תשובה להגרי"ש ישראל בעלסקי זצ"ל לבאר טעמו (עי' קובץ תשובות ח"ב ס"ה י"ח).

ג. ושמענו מהגרמ"מ קארפ שליט"א שבתשס"ד כשהואו את דברי הרמב"ם להגריי"ש זה עשה אצלו רושם גדול. עזרי שמענו מכלי ראשון, שהגריי"ש אמר להג"ר פייבל כהן שליט"א (מחב"ס בדי השלחן), שלו ימצא באיזה מקום נדח ונעזי עושים פולחן בזריקת אבנים, בודאי ידוע לנו שהוא מתולדותיו של מרקוליס ואיי"ש לדון בעומק ליבם אם כוונתם לשם ע"ז, וכמו כן זה שמצינו מקום בהודו שנתלחם שערות ראשם במקום הע"ז, מכיון שידוע שכבר היתה עבודת כמוש כבעין זה, יש להניח כדבר פשוט שגם כאן הוא מעשה עבודה.

בא. דקדקו להתייק הטענה ע"פ המקורות של הגוים המאמינים בזה, שהדינשו שהמעשה הוא בשערות הנקרבים, ולא על האדם שנשכח מגולה, ומימלא היה עבודה נפרדת בפני עצמה של הקרבת דבר יקר, ולא רק פעולת הכנה לקבל האדם קודם שבשם לע"ז (דהיינו "הידוות" ודוק).

בב. העובדה היא שיש כמות מהמתגלחים שאכן מביאים שערותיהם לפנים, אבל מנהלי הטמפל חושבים שאין צורך בזה, כי יש כלי קיבול המיועד להם בחדר הגילוח. עוד ראוי לציין שאין שום מקור, וכן לא שמענו השליחים מאף אחד, שסיבת הגילוח הוא הסרת דבר הטמא, ובניגוד להפרוספורים, רובם לא מאמינים ששיעור הוא דבר טמא בדת שלהם.

גג. בשנת תשס"ד היו שני שלוחים. בהתחלה הלך שמה מר אמיר דרומי הי"י, אחד שמכיר היטב תרבות הודו, וחזר והעיד לפני ב"ד של הגרי"ק שליט"א. עדותו נכתבה בכירור בקובץ אור ישראל גליון לו.

אחרי, הלך שמה הגרא"ד דונר שליט"א, אבי"ד בלונדון, וחזר והעיד לפני הגריי"ש אלישיב זצ"ל, וגם לפני הבד"ץ העדה"ח.

בשנת תשע"ח, אחרי לשם אברך מארה"ב ר' גרשון וועסט נ"י, ועדותו גייכה נכתבה בכירור, ודבריו תואמים לרוב דברי הרא"ד דונר. החך שוב חזר שמה מר אמיר דרומי, והלך וחקר היטב היטב, והקלטי והסרטי כל דבר שמעו, וחזר והעיד לפני גדולי הרבנים בראשית מרן הרבי"ד הגריי"ש שטרנבוך שליט"א. ומכיון שהכל מסורס, אין צורך לסמוך עליו, אלא שמה קראות הכל.

יש לציין, שבעוד שיש שפקפק על סמכותם של דברים המתורגמים, שני השליחים שהיו שמה בשנת תשע"ח השנו מתרגמים מקצועי ממיוחד, מלבד שאחד מהשפות שמדברים בהודו הינה אנגלית, והרבו לדבר עם אנשים באנגלית, שפה שכל השליחים מדברים.

כד. באתר השייך לבית ע"ז כתבו את הסיפור, ומסיימים שם שגילוח השער הוא "סמלי" (באנגלית יסמבל) של עזיבת הגאווה.

כה. ואמנם ברע ענידן שהוא מעשה הכנעה אבל הם גם רואים את השיער כקרבה, וזה גם משום הסיפור הנוכר, נפל טענה זו בבירא, כיון ששוב אין טעם להניד שאינו מעשה עבודה.

כו. יש אמנם להזהר מאד בטענה זו, כיון שהוא טענה דבר דקה, כי כבר כתבנו שכל מעשה עבודה אפשר לעשות תקרובת ע"ז אם הוא כע"ז, אם כי הוא חסם אומרים שמעשה הגילוח הוא מעשה של הכנעה, יש לרזן האם זאת אומרת שהוא אינו עבודה, ואם שמה הוא רק כטעם מלמח עם עושים עבודה זו, ולהבדיל אה"ה כמו שיש לו טעמי המצוות, יש להם גם טעמי התעוררות...

חובה לציין, שגם הקוסקים שהם מקרביים קרובי ממש, בבתיהם גם כן מבואר ששוא מעשה של הכנעה והתבטלות, על אף שהם מקטרירים את זה מנובז וטרופים מקצתו.

ופשטו שלו יצויר שיש עבודה זה שהוטיטת לה בהמה, אבל העובדים מלומדים לומר טעם לדבר, פשוט שהדבר נאסר עדיין מדין תקרובת ע"ז, והלא גם אצילנו בדת האמת נאמר טעמים רבים לקרבותו. ולמשל, קרבן פסח